

Behandelingsvoorstel voor de Statencommissie Water en Milieu

Onderwerp: Rapportage/programma en brochure grondwaterbescherming

Cie-datum : 20 september 2004

Cie nummer: 2004WEM59

Procedure: in GS op: -
in PS: nee

inspraak: nee
op: -

Behandelend ambtenaar: Hans van Eijk

toestel: 3623

Samenvattend stuk:

Betekenis jaarrapportage en meerjarenprogramma

In gebieden rond de 31 winningen voor drinkwater is de provincie Utrecht verantwoordelijk voor de bescherming van het grondwater. Om voor anderen duidelijk te maken wat dit betekent is een gecombineerde jaarrapportage over 2002 en 2003 en een meerjarenprogramma 2004-2008 gemaakt. De jaarrapportage laat zien wat in Utrecht is gedaan om de kwaliteit van het grondwater geschikt te houden voor de drinkwaterwinning. Het meerjarenprogramma geeft een beeld waar de provincie en andere organisaties de komende jaren aandacht aan moeten en willen geven. Het actieprogramma 2004 laat zien waar de provincie nu mee bezig is. We willen aan dit document bekendheid geven bij andere organisaties, bedrijven en bevolking in deze gebieden, zodat gewerkt wordt aan bewustwording en draagvlak voor bescherming.

Inhoud rapportage en programma

De rapportage laat zien dat in 2002 en 2003 veel is opgepakt. Het gaat om zaken zoals verplaatsing van een risicovol bedrijf, cursussen duurzaam tuinieren, handhavingsactiviteiten in ondermeer de Bethunepolder, RO-advisering, gebiedsgesprekken en het in gang zetten van nieuw beleid (i.v.m. de Kaderrichtlijn Water en de nieuwe provinciale regelgeving). De kwaliteit van het onttrokken grondwater, het "ruwwater", laat een lichte achteruitgang vanwege historische verontreinigingen zien, maar scoort een voldoende.

Het meerjarenprogramma levert een palet op aan maatregelen, handhavings- en communicatieacties, die geselecteerd zijn op basis van hun beschermingsrendement. Het actieprogramma 2004 laat de huidige activiteiten zien. Vooral bestrijdingsmiddelen en de zeer kwetsbare gebieden krijgen prioriteit. Ook is er extra aandacht voor communicatie richting bewoners, bedrijven en organisaties, nu de provinciale regels sinds 1 januari jl. geheel zijn vernieuwd. Over die vernieuwde provinciale regelgeving heeft u destijds positief geadviseerd.

Voor de jaren 2005, 2006 en 2007 is indicatief aangegeven welke de mogelijke activiteiten zijn.

(vervolg op pagina 2)

Wordt geagendeerd:

X ter kennisneming

Wij sturen uw commissie de rapportage/programma grondwaterbescherming (bijlage 1) en de brochure grondwaterbescherming (bijlage 2) ter kennisneming; we zullen bij de rapportage over 2004 en de actualisatie van dit meerjarenprogramma rekening houden met de opmerkingen van de PCMW in het bijgevoegde advies (zie bijlage 3).

Kader rapportage en programma

De provincie Utrecht is al jaren bezig met gebiedsgerichte maatregelen en beleid in haar beschermingszones. Zij doet dit in samenwerking met andere organisaties, zoals Hydron en milieudiensten. Met de vernieuwing van het beleid in 2001, in het PMP Uitwerkingsplan Zuiver drinkwater uit de grond, is afgesproken dat jaarlijks wordt gerapporteerd over de resultaten aan de hand van succesindicatoren. Uw commissie bracht daar toen een positief advies over uit.¹ Dit is de eerste jaarrapportage en is een combinatie van de jaren 2002 en 2003.

Rapportage en programma geven handen en voeten aan uitvoering van het beleid om tenminste een “stand still” te bereiken van de kwaliteit van het grondwater dat wordt onttrokken. Ook in het ontwerp-PMP wordt die doelstelling opgenomen. De Kaderrichtlijn Water eist dat de kwaliteit van het grondwater rond winningen geschikt is om als drinkwater te gebruiken en dat op termijn de zuiveringsinspanning van het waterleidingbedrijf wordt verlaagd.

Totstandkoming rapportage en programma

Dit document is in nauw overleg met de deelnemende organisaties in de ambtelijke Begeleidingsgroep grondwaterbescherming gemaakt en heeft breed draagvlak. In deze groep zijn o.a. de waterleidingbedrijven en milieudiensten vertegenwoordigd. Op 15 juni 2004 stelden wij het document vast. Hydron Midden-Nederland, als belangrijke partner bij de uitvoering, heeft met het document ingestemd. Andere organisaties worden hierover geïnformeerd. De PCMW heeft advies uitgebracht aan GS (zie bijlage 3). Met dit advies wordt bij het opstellen van de rapportage 2004 en de actualisatie van het meerjarenprogramma rekening gehouden, zoals in het puntsgewijs bijgevoegde commentaar.

Financiën

Instemming met het meerjarenprogramma heeft geen financiële consequenties voor de provincie. Voor 2004 kunnen de activiteiten gefinancierd worden uit de (dienst) begroting 2004. Voor volgende jaren heeft het programma een indicatief karakter. Afhankelijk van de besluitvorming over het nieuwe PMP kunnen meer of minder activiteiten worden uitgevoerd.

Communicatie

Het document wordt met de inmiddels gemaakte brochure over grondwaterbescherming toegezonden aan de directies en besturen van gemeenten (B&W's en gemeenteraden), waterleidingbedrijven, milieudiensten en maatschappelijke organisaties. Dit gebeurt op of rond 22 september a.s. De bedoeling is om dit wat betreft de rapportage/programma jaarlijks te doen. Voor de brochure (zie bijlage 2) geldt daarnaast nog een huis aan huis verspreiding eind september a.s. in 14 grondwaterbeschermingsgebieden. Op de provinciale website zal de verspreiding van de brochure aandacht krijgen.

Bij de vaststelling van de rapportage/programma door GS is er middels een persbericht en een artikel in het blad Prov. aandacht aan besteed. De tekst is op de provinciale website te vinden

(www.provincie-utrecht.nl/grondwaterbescherming).

Met Hydron is de communicatie over de rapportage/programma kortgesloten. Ook worden enkele vaktijdschriften op de hoogte gesteld.

Bijlage 1: rapportage 2002/2003 en meerjarenprogramma 2004-2008: De tekst is op de provinciale website te vinden (www.provincie-utrecht.nl/grondwaterbescherming).

Bijlage 2: de brochure grondwaterbescherming “Schoon drinkwater, U staat er op” is te bestellen via de provinciale website (www.provincie-utrecht.nl/grondwaterbescherming) en zal binnenkort ook als PDF-file op deze site te zien zijn (voor één van de gebieden: Amersfoort-Berg).

Bijlage 3: advies PCMW van 16 juli 2004, met reactie van de portefeuillehouder Water en Milieu .

**Onderwerp: advies van de PCMW over de rapportage en het meerjarenprogramma
Grondwaterbescherming**

Op 30 juni jl. heeft de Provinciale Commissie Milieu en Water (PCMW) in haar vergadering gesproken over de rapportage en het meerjarenprogramma Grondwaterbescherming.
De besprekingen hebben geleid tot het hieronder beschreven advies.

De PCMW spreekt haar waardering uit voor de duidelijke wijze van rapporteren. Ook de manier, waarop het meerjarenprogramma is gepresenteerd, is prettig en faciliteert de bespreking. Wel mist in het meerjarenprogramma een helder afwegingskader, waardoor niet geheel duidelijk gemaakt is waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt. Ook kan wat meer inzicht worden gegeven in het budget en de financiële gevolgen. Daarnaast zijn enkele opmerkingen gemaakt, die hieronder weergegeven zijn.

Ondanks deze opmerkingen vindt de PCMW het meerjarenprogramma voldoende van kwaliteit om nu van start te gaan met de uitvoering ervan. Aanpassing van het programma zal onherroepelijk leiden tot vertraging in de uitvoering. Dat zou jammer en onnodig zijn. Wel raadt de PCMW aan om volgend jaar bij het opstellen van een nieuw jaarplan aandacht te besteden aan de door deze commissie gemaakte opmerkingen.

Reactie: We zullen onze afweging welke acties wel en welke niet in het meerjarenprogramma worden opgenomen bij de actualisatie ervan begin 2005 verduidelijken. Er zijn namelijk vele onderwerpen die meer aandacht verdienen, maar het beschikbare budget op basis van het toekomstige PMP 2005-2008 c.q. PMP Meerjarenactieprogramma 2005-2008 (Map) is nog niet definitief vastgesteld. In het nieuwe programma grondwaterbescherming 2005 zullen we aangeven waar de provinciale gelden in worden gestoken en welke bijdragen door anderen worden geleverd.

De PCMW heeft de volgende opmerkingen geplaatst, waarvan het aanbeveling verdient ze in een volgend plan of rapportage op te nemen:

- een korte uitleg wat de relatie is tussen deze rapportage en het meerjarenprogramma enerzijds en het PMP anderszijds en wat de relatie is met het programma Diffuse Bronnen; *Reactie: De rapportage/programma valt onder de prestaties 6.1 en 6.2 van het (ontwerp-) Map 2005-2008 van het nieuwe PMP. Met het programma Diffuse Bronnen, dat staat onder de prestatie 8.1 van het Map, bestaat inhoudelijk overlap. Verschil met "diffuse bronnen" is, dat het in de rapportage/programma alleen gaat over de beschermingsgebieden, die vanwege de kwetsbare functie (belang drinkwaterwinning) extra aandacht behoeven. Om dubbel werk te voorkomen, worden waar mogelijk gezamenlijk projecten geformuleerd of acties uitgevoerd. We zullen bij de actualisatie verder ingaan op deze en andere dwarsverbanden, zoals met het onderwerp "bodemsanering".*
- acties op het gebied van riolering. Als die niet worden overwogen, dan is het verhelderend aan te geven waarom dat niet wordt gedaan. Immers, de invloed van riolering op het grondwater is een relevant aspect; *Reactie: zoals gezegd zal de afweging worden verduidelijkt bij de actualisatie; in het overleg met de Begeleidingsgroep grondwaterbescherming (waarin onder andere de waterleidingbedrijven en milieudiensten zijn vertegenwoordigd) is dit niet als een prioritair onderwerp aangegeven. Het is echter altijd mogelijk dat uit de gebiedsdossiers blijkt dat hiervoor wel extra aandacht moet zijn. Dan wordt het onderwerp in het gebiedsgesprek met gemeenten en of waterschap als bevoegd gezag besproken. Als dan blijkt, dat gemeenten rioleringen al gaan vernieuwen of als blijkt dat al voldoende is gerioleerd, is er immers geen aanleiding dit onderwerp op te nemen als actie in het meerjarenprogramma. Zo is dit onderwerp in 2003 bijvoorbeeld aan de orde geweest in de gebiedsgesprekken van de Bethunepolder en Doorn.*
- een heldere uitleg over hoe en in hoeverre de provincie de pluimen van verontreinigende stoffen uit historische en huidige bronnen aanpakt, die onderweg zijn naar de onttrekkingspunten; *Reactie: Het meerjarenprogramma is primair gericht op preventieve acties. De uitvoering van bodemsanering valt onder prestatie 5.1 e.v. van het Map. Desondanks wordt er in de rapportage/programma extra aandacht voor grondwatersanering in de beschermingsgebieden gevraagd, omdat het realiseren van de grondwaterkwaliteitsdoelstelling daarvan mede afhangt. In de rapportage 2002/2003 is wel als voorbeeld*

de aanpak van het MCW-terrein nabij winning Amersfoort-Berg beschreven. In volgende rapportages zullen we nog meer aandacht geven aan de strategie bij grondwatersaneringen en de stand van zaken daarover.

- duidelijkheid in het meerjarenprogramma en in de rapportage wat de samenhang is tussen het provinciaal beleid en de Rijksregelgeving/beleid. Is het provinciaal beleid in lijn met het Rijksbeleid of wordt er een schepje bovenop gedaan. Indien het laatste het geval is, waarom gebeurt dat? *Reactie: Het beschermingsbeleid rond winningen is een wettelijke provinciale taak, waarbij de provincie beoordeelt of volstaan kan worden met het algemene beschermingsniveau of dat extra bescherming nodig is. Dit “extra”, het schepje er bovenop, gebeurt omdat anders de grondwaterkwaliteit teveel onder druk komt. Verder is onze rol om anderen, zoals gemeenten, erop te attenderen om te zorgen dat de gewone taken, bijvoorbeeld op het gebied van milieuvergunningen en –handhaving, zeker in de beschermingsgebieden adequaat worden uitgevoerd.*
- iets meer aandacht aan de positieve impuls van de EKRW op de grondwaterkwaliteit en aan de samenhang tussen kwaliteit van het oppervlaktewater en het grondwater; *Reactie: We onderschrijven dit belang. Niet voor niets wordt dit als een van de onderwerpen in het meerjarenprogramma aangegeven en komt het in de gebiedsgesprekken met gemeenten en waterschappen aan de orde.*
- meer aandacht voor hormoonbeïnvloedende stoffen en metabolieten daarvan in oppervlakte- en grondwater. Deze vormen een problematiek, die steeds zichtbaarder wordt. *Reactie: We onderschrijven dit belang. Wanneer grondwaterkwaliteitsinformatie daartoe aanleiding geeft, zal dit tot een actie in een specifiek gebied aanleiding kunnen geven. Overigens heeft het Rijk een belangrijke rol bij de vormgeving van het stoffen- en productenbeleid in het licht van Europese regelgeving .*

Daarnaast uit de PCMW de wens om organisaties, die actief zijn en zouden moeten zijn, meer en beter met elkaar samen te laten werken, voor zover dat nog niet gebeurt. Een van de belangrijkste onderwerpen waarop dat kan is de wijze van monitoring en de meetnetten in het algemeen. Hierop is in de samenwerking tussen Hydron en de provincie nog winst te behalen.

Reactie: We onderschrijven dit ten volle. In 2005 zal veel aandacht uitgaan naar de wijze van monitoring door diverse instanties en de wijze waarop deze informatie kan worden afgestemd. Vanuit de KRW worden eisen gesteld aan de monitoring. De meetnetten zullen zo worden ingericht dat we, met anderen zoals de waterleidingbedrijven, daaraan voldoen.

Tenslotte beveelt de PCMW de provincie aan om ook te kijken wat er buiten de 100-jaars zones gebeurt, zoals in het infiltratiegebied van de Utrechtse heuvelrug. Een deel van dit geïnfiltreerde water komt uiteindelijk ook bij de winputten terecht. In die infiltratiegebieden moeten ook maatregelen worden genomen om te voorkomen dat op lange termijn toch verontreinigingen bij de winputten terecht komen. *Reactie: De rapportage/programma heeft uitsluitend betrekking op de beschermingsgebieden voor de drinkwaterwinning. Maar ook buiten deze beschermingsgebieden moet het grondwater van goede kwaliteit zijn, zo stellen de KRW en de (ontwerp-) Europese Grondwaterrichtlijn. Vandaar dat in prestatie 7.4 (ontwerp-) Map over de “ uitvoering van gebiedsgericht integraal bodembeheer” de Utrechtse heuvelrug extra aandacht krijgt. Overigens moet het grondwater ook om andere redenen van goede kwaliteit zijn, zoals voor het realiseren van ecologische doelstellingen.*